

віта, самотренування, самонавіювання, самозаохочення, самопримушення, слідування позитивному прикладу, пошук в собі нових можливостей тощо.

Таким чином, успішний процес самовиховання культури міжособистісної взаємодії майбутніх фахівців служби цивільного захисту можливий за умов: спрямованості навчального процесу у ВНЗ на розвиток культури самоосвіти курсантів; урахування особливостей процесу самовиховання та його складових у навчальній діяльності; формування у курсантів прагнення й уміння задовольняти свої пізнавальні потреби та інтереси шляхом самоосвіти; організації навчальної взаємодії курсантів і викладачів на основі суб'єкт-суб'єктного підходу; активізації пізнавальної діяльності курсантів через застосування проблемних методів навчання; забезпечення професійної спрямованості навчальних завдань.

Островець О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри наглядно-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України;

Ковалевська Т. М., старший викладач кафедри наглядно-профілактичної діяльності факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України;

Савченко О. В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника кафедри наглядно-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Під правовою культурою фахівця Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України) розуміється особистісно-системна освіта випускника, котра дозволяє сформувати необхідний рівень правових знань, правових переконань, юридичної обізнаності, що повинно забезпечувати йому здатність та готовність діяти відповідно до специфіки професійної діяльності в рамках нормативно-правового поля.

Формування готовності до професійної правової діяльності безпосередньо пов'язане зі збільшенням рівня правосвідомості, правової активності, юридичних знань громадян, а також підвищенням культури правозастосування та правотворчості. Професійно-правова компетентність фахівця служби цивільного захисту – це готовність випускника до професійно-правової діяльності, що базується на сукупності знань, умінь і навичок у сфері права, котрі формуються у процесі відповідної професійно-правової підготовки та спрямовані на успішне включення випускника у професійну діяльність на нормативному рівні.

Правозастосовна діяльність – одна з найважливіших у професії фахівця наглядових органів, і ми розуміємо її як усвідомлення правового характеру професійної діяльності, готовність та здатність застосовувати правові знання, сформовані на системі гуманістичних і правових цінностей у професійній діяльності під час здійснення своїх повноважень при виконанні контрольно-наглядових функцій та притягненні винних осіб до відповідальності відповідно до чинного законодавства.

Професійно-правова діяльність є зовнішньою формою вираження правових установок, котрі у своїй єдності утворюють ціннісну орієнтацію майбутніх фахівців і безпосередньо формують готовність до необхідної за фахом правозастосовної діяльності. Сформовані правові професійно значущі якості, позитивне ставлення до правових явищ складають необхідні елементи правової готовності до правозастосовної діяльності, що значною мірою зумовлює професійні правові можливості.

Готовність до правозастосовної діяльності є необхідною складовою частиною правосвідомості фахівця, і тому її формування визначається та безпосередньо пов'язане з особливостями навчання у вищих навчальних закладах (далі – ВНЗ) ДСНС України. Відмінною особливістю організації подібної підготовки можна вважати поєднання здобувачами вищої освіти двох видів діяльності (навчальної та службової), котрі тісно взаємопов'язані між собою і в міру засвоєння освітньої програми ускладнюються та доповнюються. Слід зауважити, що у процесі дуальної професійної підготовки у здобувачів вищої освіти відбувається поступове усвідомлення своєї соціальної ролі й особистої відповідальності за виконання посадових обов'язків, причому якість підготовки повністю залежить від повноти психолого-мотиваційної готовності до навчання за обраною спеціалізацією та здатності адаптуватися до існуючих умов освітнього процесу ВНЗ ДСНС України.

Подібне професійно-освітнє середовище ефективно формує професійну правосвідомість, причому правові знання, правові установки являють собою його специфічні компоненти, котрі володіють власною значущістю в залежності від умов правозастосування. В цілому сформовані елементи професійної правосвідомості здобувачів вищої освіти є найважливішими компонентами їх професійної компетентності, що і повинно дозволити їм ефективно і доцільно відповідно до закону здійснювати свою правозастосовну діяльність у майбутній самостійній наглядово-профілактичній роботі на рівні сучасних вимог.

Особливості освітнього процесу в галузі права необхідно розглядати за допомогою та на основі системи загальнообов'язкових правових норм, причому, у зв'язку зі складністю нормативної бази та соціальної відповідальності правозастосування процес, правової підготовки повинен здійснюватися у спеціальних освітніх формах, з використанням специфічних правових засобів і методів, при впровадженні спеціально створених педагогічних умов на основі положень компетентнісного підходу.

Грунтуючись на теоретичних положеннях і підходах до проблеми розвитку професійно-правової готовності, необхідно констатувати, що готовність до правозастосовної діяльності являє собою багатокomпонентну системну освіту, котра має складну динамічну структуру та відображає сформованість у здобувачів вищої освіти професійно-правових знань, умінь, навичок та професійно важливих якостей, що забезпечують ефективність професійної служби.

Готовність здобувачів вищої освіти ВНЗ ДСНС України до правозастосовної діяльності є закономірним і комплексним показником результату правової підготовки майбутнього фахівця у сфері цивільного захисту, а сформована правова компетентність стає найважливішою умовою успішної адаптації випускника в обраній ним професії.

Пелипенко М. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник навчально-науково-виробничого відділу Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України;

Черненко О. М., кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри організації заходів цивільного захисту факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ

У системі підготовки працівників ДСНС України все більшого значення набуває проблема формування комунікативної компетентності курсантів (студентів, слухачів). Вона є невід'ємною складовою професійної компетентності, отже, професійно-психологічна підготовка майбутніх працівників органів та підрозділів ДСНС України передбачає формування у них комунікативних знань, умінь та навичок.

У науковій літературі прийнято розділяти поняття «компетенція» і «компетентність». І. Б. Буртонова пише, що перший термін означає коло питань, у яких людина добре обізнана, володіє знаннями, досвідом, або сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються відносно певного кола предметів і процесів і необхідних, щоб якісно і продуктивно діяти стосовно них. Відповідно компетентність – це рівень володіння компетенціями.

Науковці виділяють велику кількість параметрів, які визначають компетентність спеціаліста. Це і вміння вирішувати проблемні ситуації, професійні проблеми, пов'язані із запобіганням НС та ліквідацією їх наслідків, та органі-